

2020

*Збірник наукових статей
за матеріалами VI Всеукраїнської
науково-практичної конференції*

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ
СИСТЕМ В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ
ЕКОНОМІКИ»
16 – 17 квітня 2020 р.**

**ЧАСТИНА 1
Секції 1,2**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Інститут модернізації змісту освіти

Національна металургійна академія України

Українська інженерно-педагогічна академія

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Львівський національний аграрний університет

***Збірник наукових статей
за матеріалами VI Всеукраїнської науково-
практичної конференції***

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ»**

16-17 квітня 2020 р.

м. Дніпро

Лист МОН України від 05.02.2020 №22.1/10-280

УДК 330.111.66:316.422

Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки: Збірник наукових статей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 – 17 квітня 2020 р.). Частина 1. – Дніпро: НМетАУ, 2020. – 489 с.

У збірнику містяться матеріали доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки» (16-17 квітня 2020 р.). Для науковців, викладачів, фахівців-практиків, студентів економічних спеціальностей

Програмний комітет конференції:

Ковальчук К.Ф., д.е.н., професор, декан факультету економіки та менеджменту Національної металургійної академії України

Прохорова В.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання Української інженерно-педагогічної академії

Журавльова Т.О., к.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Грицина О.В., к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Львівського національного аграрного університету

Сокиринська І.Г., к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів Національної металургійної академії України

Божанова О.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Національної металургійної академії України

Аберніхіна І.Г., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Національної металургійної академії України

Мушнікова С.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Національної металургійної академії України

За додержання норм авторського права, достовірність наведених фактичних даних, посилань на джерела, імена та назви несе відповідальність автор матеріалів.

© Національна металургійна академія України, 2020

Секція 1

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ УМОВАХ**

<i>Аберніхіна І.Г., Сокиринська І.Г.</i> Медичне страхування в Україні	9
<i>Бержанір А.Л.</i> Діяльність соціально відповідальних компаній в Україні: індекс прозорості	13
<i>Білоцерківець В.В., Завгородня О.О., Пимоненко А.Д.</i> Сучасні тенденції міжнародного руху капіталу та феномен фінансіалізації	16
<i>Болюбаш Є.А.</i> Чинники соціально-економічного розвитку територій України	21
<i>Бреус С.В.</i> Дослідження взаємозв'язку між потенціалом економічної безпеки та масштабами потенціалу сталого розвитку	24
<i>Валенюк Н.В., Суботіна Г.О.</i> Особливості сплати ПДФО до місцевих бюджетів.....	29
<i>Васильєва М.О.</i> Використання технологій цільового управління в діяльності некомерційних організацій	34
<i>Гавриленко О.В., Бесчастна Д.О.</i> Взаємозв'язок ринку праці та добробуту населення Дніпропетровської області	38
<i>Бушовська Л.Б., Гейдаров Н.І.</i> Соціальна відповідальність бізнесу як складова соціальної політики	40
<i>Головчук Ю.О.</i> Соціальна реклама як маніпулятивний інструмент психологічного впливу	44
<i>Грабчук О.М.</i> Системні передумови сучасної світової економічної та фінансової кризи	47
<i>Грушка А.О., Шкробот М.В.</i> Сучасні тенденції кадрової політики підприємства: виклики та загрози	52
<i>Дегтярєва І. Б., Биваліна Д.Р.</i> Розвиток організацій нового типу в умовах індустрії 4.0 та 5.0	55
<i>Деділова Т.В., Юрченко О.В.</i> Дотримання вагових норм як еколого-економічна складова функціонування транспортно-дорожнього комплексу України	58
<i>Диха М.В.</i> Соціально-економічні трансформації в Україні: цілі та можливості досягнення	61
<i>Довбня С.Б., Душина А.В.</i> Методологічні аспекти формування системи збалансованих показників промислових підприємств	66
<i>Жабинець О.Й.</i> Структурні зміни в експорті товарів та послуг міст регіону	70
<i>Жданова Л.Л.</i> Периферийный капитализм и его специфика в современной Украине	73
<i>Завидівська О.І.</i> Теоретичні аспекти застосування інноваційних методів навчання персоналу організацій	78
<i>Іщук С.О.</i> Проблеми та перспективи розвитку зернопереробних виробництв в Україні	82
<i>Каличева Н.Є.</i> Вплив трансформації конкурентного середовища на розвиток підприємств залізничного транспорту	88
<i>Качула С.В.</i> Реалізація державної фінансової політики забезпечення соціального розвитку суспільства	91
<i>Кербікова А.С., Кур'янович К.І.</i> Економічні можливості Дніпропетровського регіону	94
<i>Кирлик Н.Ю.</i> Організація логістичного менеджменту: практичні поради	99
<i>Ключник Л.В.</i> Фінансові ресурси домогосподарств: складова інвестиційного забезпечення розвитку економіки України	102

*Бержанір А.Л., к. соц. н., доцент
доцент кафедри філософії та суспільних дисциплін
Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини
bal8@ukr.net*

ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ: ІНДЕКС ПРОЗОРОСТІ

Розвиток сучасної ринкової економіки передбачає формування нової парадигми – бізнес, класично спрямований на зростання прибутковості вкладеного капіталу, починає впроваджувати стратегії розвитку персоналу, співпраці з органами місцевої влади, вирішення екологічних проблем тощо. Результатом такої політики компаній є інвестування коштів для реалізації різноманітних соціальних проєктів у сферах освіти, охорони здоров'я, охорони навколишнього середовища.

В Україні більшість компаній, незважаючи на їх розмір, не мають визначеної стратегії соціальної відповідальності, перебувають на етапі дотримання законодавства та добродійних проєктів. Лідери українського бізнесу здійснюють активну добродійну діяльність (стратегічне благодійництво) та використовують інструментарій зв'язків з громадськістю. Майже всі великі компанії проводять проєкти підвищення ефективності бізнес-процесів із певними соціальними або екологічними перевагами, однак більшість не робить прив'язки таких бізнес-проєктів до власної соціальної відповідальності. З кожним роком зростає кількість компаній, і втілених ними соціальних проєктів [1, с. 40].

Найбільш поширеним стандартом нефінансової звітності є стандарт GRI (Global Reporting Initiative – Глобальна ініціатива зі звітування), система звітності в царині сталого розвитку, що містить посібник зі звітності, додатки до секторів, а також технічний протокол. Дедалі більшої популярності у світі набуває стандарт звітності, розроблений Міжнародною радою з питань інтегрованої звітності (International Integrated Reporting Council — IIRC).

Особливість інтегрованої звітності (IR) полягає в тому, що, концентруючись на шести типах капіталу компанії (фінансовому, виготовленому, інтелектуальному, людському, соціально-репутаційному та природному), вона холістично презентує як фінансові, так і нефінансові показники своєї діяльності [2, с. 38].

Створений у 2011 році в Україні Центр «Розвиток КСВ» кожного року складає індекс прозорості найбільших українських компаній на основі міжнародної методики, розробленої разом із Beyond Business (Ізраїль). У 2018 році методика розрахунку Індексу прозорості сайтів 100 найбільших українських компаній змінилася – були додані нові компоненти інформації. Оцінювалися компанії, які увійшли до ТОП-100 найбільших платників податків в Україні у 2017 році за даними Державної фіскальної служби, та топ-10 найбільш прозорих компаній відповідно до минулорічного Індексу прозорості. Серед них: 20 компаній державної форми власності та 79 приватної, 22 міжнародні компанії (або їхні дочірні компанії) та 77 національних.

Практика звітності з нефінансових питань не стала традицією українських компаній. Тільки 16 зі 100 найбільших українських компаній підготували і розмістили на корпоративних сайтах нефінансові звіти. Позитивним зрушенням у практиці звітування за нефінансовими показниками українськими компаніями можна вважати той факт, що вже 2 державні компанії, які увійшли до ТОП100 найбільших компаній, оприлюднили нефінансові звіти [3].

У 2017 році лідерами Індексу прозорості стали компанії: ПАТ «Миронівський хлібопродукт», ДТЕК, ДП «НАЕК «Енергоатом», «АрселорМіттал Кривий Ріг», ДП «НАЕК «Укренерго», ТОВ «Лайфселл», ПАТ «НАК Нафтогаз України», ТОВ «Нова пошта», СКМ, ПАТ «Карлсберг Україна» (табл. 1). З 10 лідерів Індексу прозорості входять до ТОП-10 всі 6 років підготовки Індексу (ДТЕК, СКМ та АрселорМіттал Кривий Ріг). Вперше увійшли до ТОП-10 компанії: ТОВ «Нова пошта», «Укренерго», «Лайфселл». До ТОП-10 входять 3 державні компанії – ПАТ «НАК Нафтогаз України», ДП «НАЕК «Укренерго» та ДП «НАЕК «Енергоатом» [3].

Динаміка лідерства в Індексі прозорості українських компаній

2014	2015	2016	2017
АрселорМіттал	АрселорМіттал	АрселорМіттал	ПАТ «Миронівський хлібопродукт»
ДТЕК	Оболонь	ДТЕК	ДТЕК
СКМ	ДТЕК	СКМ	ДП «НАЕК «Енергоатом»
Оболонь	Метінвест	Галнафтогаз	АрселорМіттал
Метінвест	ГК Фокстрот	ПАТ «НАК Нафтогаз України»	Укренерго
Київстар	Кернел Трейд	Кернел Трейд	Lifecell
Карлсберг Україна	СКМ	Метінвест	ПАТ «НАК Нафтогаз України»
Галнафтогаз	Галнафтогаз	ПАТ «Миронівський хлібопродукт»	Нова пошта
Дніпрспецсталь	Дніпрспецсталь	ТОВ «САВДістрибьюшн» (Фокстрот)	СКМ
Монделіс Україна/ Крафт Фудз Україна	Нестле Україна	ДП «НАЕК «Енергоатом»	Карлсберг Україна

Джерело: складено автором за [3].

Науковці довели, що прозорість діяльності підприємств та нефінансової звітності є важливим чинником розвитку світових ринків, однією з умов підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності компаній. Проте не можна стверджувати те, що вітчизняна система соціальної звітності є повністю суспільно відкритою, що ставить під сумнів її здатність відображати реальний стан справ із вирішення соціальних проблем [4, с. 112].

Тому необхідна системна, цілеспрямована діяльність як підприємницьких структур, так і державної влади та громадянського суспільства із подальшого впровадження у життєдіяльність суспільства принципів і засад ведення соціально відповідального бізнесу з використанням кращих світових практик.

Список використаної літератури

1. Орлова Н. С., Мохова Ю. Л., Андрійчук Є. О. Корпоративна соціальна відповідальність українського бізнесу: проблеми та шляхи розвитку. *Менеджер*. 2018. № 2 (79). С. 37–44.

2. Курінна І., Малярчук В., Саприкіна М., Супрунюк М., Трегуб О. Прозорість і корпоративна соціальна відповідальність. Київ : Поліграфія «Юстон». 47 с.

3. Індекс прозорості сайтів українських компаній-2017 / А. Зінченко, Н. Резнік, М. Саприкіна. Київ : Юстон, 2018. 28 с. URL: http://csr-ua.info/csr-ukraine/wp-content/uploads/2018/10/Transp_Index_2018_preview-pdf (дата звернення: 3.03.2020).

4. Бержанір А.Л. Соціальна звітність як елемент системи соціальної відповідальності компаній. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 16. С. 109–113. URL: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/23.pdf> (дата звернення: 4.03.2020).

*Білоцерківець В.В., д-р екон. наук, професор,
професор кафедри міжнародної економіки,
політичної економії та управління*

*Завгородня О.О., д-р екон. наук, професор,
професор кафедри міжнародної економіки,
політичної економії та управління
elenzavg@gmail.com*

*Пимоненко А.Д., студентка
Національна металургійна академія України*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОГО РУХУ КАПІТАЛУ ТА ФЕНОМЕН ФІНАНСІАЛІЗАЦІЇ

В умовах сьогодення вільне та ефективно регульоване переміщення капіталів у глобальних масштабах є необхідним моментом та одним із основних факторів розвитку міжнародної економіки.

Міжнародний рух капіталу (МРК) - сукупність відносин щодо переміщення ліквідного фінансового капіталу між національними економіками та поза національними економіками з метою максимізації його доходності та (або) досягнення інших економічних, соціальних і політичних вигод [1, с. 125]. З функціональної точки зору МРК є механізмом акумуляції вільних фінансових ресурсів та їх перерозподілу в глобальному масштабі між видами економічної діяльності, країнами та регіонами заради прискорення світового кругообігу капіталу та зростання ВВП світу.